

KAVB: Nog meer energiebe



André Hoogendijk



Ed Nijpels



Ernst van den Ende



René Le Clercq

Het energieverbruik van de bloembollensector is in een periode van vijf jaar flink gereduceerd. Dat blijkt uit berekeningen van PPO/Wageningen UR. De reductie is het gevolg van talloze innovaties waarvan andere sectoren ook profiteren. Dat neemt niet weg dat volgens specialisten nog meer energiebesparing mogelijk is.

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

André Hoogendijk, adjunct-directeur van de KAVB en voorzitter van de stuurgroep 'Schone en Zuinige Bloembollen' presenteerde op 26 oktober mooie cijfers op de bijeenkomst 'Bol van Energie' in Espel. De CO₂-uitstoot van de hele Nederlandse bloembollensector is in een periode van vijf jaar met 27 procent gereduceerd. Het totale energieverbruik is in die periode met ruim een petajoule gedaald. Dat is vergelijkbaar met het energieverbruik van 15.000 huishoudens. De bloembollenteelt heeft het energieverbruik met 18,1 procent teruggebracht en het energieverbruik per duizend stelen uit de broeierij is met 41,2 procent gedaald. De productie is in dezelfde periode toegenomen.

Daarnaast is bloembollensector steeds meer energie zelf op gaan wekken. Het aandeel duurzame energie in het totale verbruik is toegenomen naar 9,5 procent. Het gaat hierbij voornamelijk om thermische energie waarbij lucht door de zon wordt verwarmd in zogenoemde zonnedaken. De warme lucht wordt vervolgens gebruikt bij het drogen en bewaren van bollen. Het zonnedak is één van de vele energiebesparende innovaties. De lijst is schier eindeloos. Hoogendijk noemde onder meer de meerlagenteelt en eb- en vloedsystemen in de broeierij en ethyleengestuurde ventilatie bij bewaring. "Het zijn aansprekende voorbeelden die we niet hadden kunnen realiseren zonder samenwerking van onze ondernemers met de overheid en wetenschappers bij Wageningen UR, waaronder Henk Gude en Jeroen Wildschut." De KAVB beschikt over een lijst met 88 maatregelen waarmee kwekers en broeiers hun energieverbruik kunnen verduurzamen. De energiebesparing heeft meerdere positieve effecten op de bloembollenbedrijven gehad. Hoogendijk wijst erop dat de kwaliteit van de bollen en bloemen is verbeterd. De duurzame teelt geeft een gezonder product en door

de besparing op energie krijgen ondernemers ruimte om te investeren. Daarbij zijn de ontwikkelde technieken ook nog eens in andere sectoren toepasbaar. "Het bewaarmodel voor bollen is bijvoorbeeld ook te gebruiken in de opslag van aardappelen en fruit", zo weet Hoogendijk.

LICHTEND VOORBEELD

Ed Nijpels, oud-minister en tegenwoordig voorzitter van de SER-commissie Borging Energieakkoord, mocht het percentage CO₂-reductie bekendmaken tijdens de bijeenkomst. In het Energieakkoord, waar Nijpels zich mee bezighoudt, zijn afspraken vastgelegd die meer dan veertig organisaties hebben gemaakt over het reduceren van het energieverbruik en het toepassen van duurzame energie. Nijpels stak in dit verband de loftrampet over de bloembollensector. "Een aantal sectoren doet het goed, een aantal doet het minder goed. De bouwsector haalt de doelen bijvoorbeeld niet. De bloembollensector komt met concrete resultaten en komt ver boven de gemiddelde besparing uit."

.....

'Binnen de agrosector bent u een voorbeeld voor bedrijven die aan energiebesparing willen doen'

.....

De oud-minister van VROM dicht de bloembollensector een voorbeeldfunctie toe. "Uw sector kan een eind maken aan de gedachte dat energiebesparing een bedreiging is voor het economisch denken", zo hield Nijpels de aanwezigen voor. "U maakt gebruik van de kennis en dat versterkt uw sector. Dat maakt u innovatief, zorgt ervoor dat u minder energie gebruikt en dat u betere kwaliteit kunt leveren.

sparing mogelijk



Gerard Menting leidt Ed Nijpels rond op zijn bedrijf in Espel

Binnen de agrosector bent u een lichtend voorbeeld voor bedrijven die aan energiebesparing willen doen. Wat in uw sector gebeurt, zou in alle sectoren moeten gebeuren. Ik zal uw sector noemen in gesprekken met andere sectoren.”

Voorzitter René Le Clercq van de KAVB was ‘trots op het compliment’ dat de sector van Nijpels kreeg en erkende dat de sector soms ‘te weinig naar buiten laat blijken wat we hebben bereikt’.

MEERJARENAFSPRAAK

De energiebesparing die de KAVB kon presenteren, is een gevolg van jarenlange activiteiten op het gebied van energie en milieu. De bloembollensector maakt sinds 1995 zogeheten Meerjarenafspraken Energie met de Rijksoverheid. De afspraken bestaan uit drie hoofdoelen. De sector heeft toegezegd jaarlijks 2,2 procent minder energie te gebruiken en jaarlijks 0,4 procent meer duurzame energie op te

wekken. Verder is overeengekomen dat vanaf 2020 alle nieuwe bedrijven energieneutraal zijn. Dat wil zeggen dat het bedrijf evenveel energie langs duurzame weg opwekt als het gebruikt. Om deze doelstellingen te behalen werkt de KAVB samen met het ministerie van EZ, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en ondernemers in de sector.

De KAVB ziet mogelijkheden om verder te gaan op de ingeslagen weg en wil met EZ en RVO afspraken maken over de periode tot 2030, inclusief een investeringsprogramma voor projecten.

Hoogendijk is ervan overtuigd dat het energieverbruik nog verder omlaag kan. “Er zijn bedrijven in de sector die in vijf jaar maar liefst 80 procent minder energie zijn gaan gebruiken. Dan kunnen we toch niet tevreden zijn met 27 procent CO₂-reductie. Nu is juist het moment om verder te gaan.”

Ernst van den Ende, algemeen directeur Plant Sciences Group bij Wageningen UR, deelt de

mening van Hoogendijk. Ook hij ziet veel kansen om besparingen te bereiken. Zo wijst Van den Ende erop dat met ‘big data’ meer gegevens beschikbaar komen waarmee nieuwe kennis over het gewas wordt ontsloten en het klimaat in een kas nog beter is te sturen. Ook is met LED-verlichting, en dan met name blauw en rood licht, de groei van het gewas te beheersen. Andere verbeteringskansen liggen bij bijvoorbeeld verbeterde meerlagenteelt, betere logistieke oplossingen en andere verwerkingsmethoden voor bloembollen.

REM OF MOTOR

Onder ondernemers bestaat grote belangstelling voor nieuwe ontwikkelingen om energie te besparen. Uit een enquête die Hoogendijk hield tijdens een bijeenkomst met telers en broeiers bleek dat 81 procent van hen grote belangstelling heeft voor nieuwe projecten. De motivatie is financieel voordeel (53 procent) en de behoefte aan meer duurzaamheid (42 procent). De vraag is echter of die ambities kunnen worden waargemaakt. Hoogendijk ziet dat de vaart uit de vernieuwing raakt. “Sinds 2013 staat alles een beetje stil. Er is veel minder geld beschikbaar. Het projectbudget van het ministerie van Economische Zaken is wegbezuinigd. Het Productschap Tuinbouw is opgeheven en het beleid van de overheid is gericht op grote sectoren.”

Van den Ende deelt de zorg van Hoogendijk. “Je kunt het je niet permitteren om twee jaar niets te doen. De innovatie gaat keihard.” Van den Ende denkt dat vooral het fundamenteel onderzoek kind van de rekening is. Dat heeft volgens hem onder meer te maken met het topsectorenbeleid waarbij de focus ligt op productonderzoek in samenwerking met het bedrijfsleven. “Het topsectorenbeleid heeft een aantal mooie kanten. Je kunt door verbanden te leggen met andere sectoren mooie slagen maken. Maar de praktijk is weerbarstig. De manier waarop we het beleid hebben ingericht is eerder een rem dan een motor van ontwikkeling.” Het gevolg van deze ontwikkeling is volgens Van den Ende dat versnippering in het onderzoek ontstaat, omdat de collectiviteit in de financiering van het onderzoek ontbreekt. Bedrijven die op eigen kosten onderzoek doen, delen die kennis niet. “Dat leidt tot een gesloten innovatiesysteem, terwijl juist open innovatie nodig is. Je begint bijvoorbeeld op een bovensectoraal onderzoeksprogramma in de topsector energie, maar daar komen ontwikkelingen uit voort die we ook in de agrosector kunnen gebruiken. Het verbinden van de kennis die we opdoen is heel belangrijk. Ik zie op dit gebied een stilstand waar ik me zorgen over maak.”